

De afstandseis herleeft

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1997). De afstandseis herleeft. *Migrantenrecht*, 97(3), 59-61.

Document status and date:

Published: 01/01/1997

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

OPINIE

De afstandseis herleeft

De voorgeschiedenis samengevat

De Rijkswet op het Nederlanderschap bepaalt in art. 9 lid 1 sub b, dat een vreemdeling die door naturalisatie het Nederlanderschap wil verwerven, het mogelijke moet hebben gedaan om zijn oude nationaliteit te verliezen, dan wel bereid moet zijn om het mogelijke te doen om, na de totstandkoming van de naturalisatie, de oude nationaliteit te verliezen, tenzij dit redelijkerwijs niet kan worden verlangd. Over deze zogenaamde afstandseis bestond reeds voor de totstandkoming van de Rijkswet op het Nederlanderschap onenigheid. Sommige kamerleden vonden deze eis niet realistisch.¹ Tijdens de parlementaire behandeling werd uiteraard eveneens van gedachten gewisseld over de vraag, onder welke omstandigheden in redelijkheid niet van de naturalisandus zou kunnen worden gevraagd, dat hij inderdaad moeite doet om zijn oorspronkelijke nationaliteit te verliezen.

Op basis van die discussie werd na de inwerkingtreding van de Rijkswet met betrekking tot het gebruik van de uitzonderingsclausule beleid ontwikkeld. De toelichting op de afstandsbevestiging in de circulaire van de staatssecretaris van Justitie d.d. 29 januari 1985 gaf een eerste aanzet tot dat beleid.² In de circulaire werd aangegeven, dat afstand niet werd geëist van vluchtelingen of andere vreemdelingen die zich om begrijpelijke redenen niet in verbinding willen stellen met de autoriteiten van het land van herkomst. Voorts zou de eis niet worden gesteld, indien te verwachten valt dat een verklaring van afstand toch niet wordt geaccepteerd. Ook in gevallen waarin het doen van afstand onevenredig groot nadeel voor betrokkene oplevert, zou van de afstandseis worden afgezien. Als voorbeelden vermeldt de circulaire het vervallen van een recht op pensioen of een uitkering, alsmede nadelige gevolgen met betrekking tot bezittingen in het buitenland of te verwachten erfenissen.

Opvallend was, dat de uitzonderingsclausule in de loop der jaren in de naturalisatiepraktijk in steeds ruimere mate werd gebruikt. Een lichte wijziging van het beleid van het ministerie bleek reeds uit opmer-

kingen van F.Th. Zilverentant in 1987.³ Deze stelde onder meer, dat van Marokkanen, Grieken, Iraniërs en Oost-Europeanen niet werd verlangd, dat zij afstand deden van hun oorspronkelijke nationaliteit. Wat Grieken betreft, was dit een verandering ten opzichte van het door de staatssecretaris in 1984 tijdens de parlementaire behandeling aangekondigde beleid. Zilverentant onderstreepte verder, dat eveneens geen afstand van de oorspronkelijke nationaliteit werd gevorderd, indien een verzoeker tot naturalisatie bijvoorbeeld door middel van een notariële akte aantoonde, dat hij in zijn land van herkomst onroerend goed bezit of krachtens erfrecht vermoedelijk zal verwerven, terwijl de wetgeving van dat land bepaalt, dat slechts de eigen burgers onroerend goed mogen bezitten. Deze uitzondering was destijds met name voor Joegoslaven en Turken van belang.⁴

Verder viel op dat op de eis van art. 9 lid 1 sub b in de literatuur in toenemende mate kritiek werd uitgeoefend.⁵ Maar ook vanuit het parlement werden steeds meer bedenkingen tegen de afstandseis naar voren gebracht.⁶ Minister Dales van Binnenlandse Zaken deed dientengevolge op 23 oktober 1990 mede namens de staatssecretaris van Justitie de toezegging, dat in het voorjaar van 1991 met een nota over de meervoudige nationaliteit zou worden gekomen.⁷ Cruciaal in de discussie over de afstandseis was evenwel vooral de op 22 oktober 1991 door de Tweede Kamer aangenomen motie Apostolou/Soutendijk-van Apeldoorn⁸ luidende:

'Overwegende dat de regering voornemens is bij naturalisatie de eis van afstand van de oorspronkelijke nationaliteit te laten vervallen; van mening dat dit voornemen een individueel keuzerecht moet blijven inhouden en derhalve niet per definitie tot meervoudige nationaliteit hoeft te leiden; van mening dat het nodig is dat dit voornemen een wettelijke basis krijgt; van oordeel dat het overgangsbeleid gekenmerkt mag worden door een zekere versoepeling van de huidige afstandseis, waarin ook zorgvuldige voorlichting aan betrokkenen over de voor- en nadelen van meervoudige nationaliteit een prominente rol dient te spelen; verzoekt de regering op de meest korte termijn met een wetsvoorstel ter zake te komen en gaat over tot de orde van de dag.'

Naar aanleiding van deze motie besloot de ministerraad van het Koninkrijk in november 1991 de afstandseis met onmiddellijke werking niet meer te hanteren. Aan de Kamer werd toegezegd op uiterst korte termijn een wetsontwerp in te dienen teneinde art. 9 lid 1 sub b te schrappen en enkele daarmee samenhangende wijzigingen van de Rijkswet te realiseren. Op 20 december 1991 verwoordde de staatssecretaris van Justitie de beleidswijziging in een circulaire, die op 1 januari 1992 in werking trad.⁹ De afstandseis verviel. Uit het naturalisatie-onderzoek zou echter wel moeten blij-

ken dat de verzoeker is geattendeerd op voor- en nadelen verbonden aan het mogelijk bezit van meer dan één nationaliteit. Voorts zou moeten blijken dat verzoeker, indien van toepassing, een keuze heeft gemaakt al of niet zijn oorspronkelijke nationaliteit te behouden.

Het indienen van een wetsontwerp dat het in de circulaire beschreven beleid zou formaliseren door de schrapping van art. 9 lid 1 sub b, heeft uiteindelijk nogal wat voeten in de aarde gehad.¹⁰ Op 25 februari 1993 bereikte echter een daartoe strekkend wetsontwerp de Tweede Kamer.¹¹ Een meerderheid van de Kamer bleek evenwel niet te voelen voor de in het wetsontwerp voorgestelde algehele schrapping van de afstandseis. Na pittige debatten ging de Tweede Kamer uiteindelijk op 1 maart 1995 accoord met een compromissclausule. Een naturalisatieverzoek zou worden afgewezen, indien 'de verzoeker die een andere nationaliteit bezit, niet met redenen omkleed te kennen heeft gegeven die andere nationaliteit te willen behouden.'

Vervolgens bleek echter, dat de Eerste Kamer ook met een dergelijk sterk afzwakken van de afstandseis moeite had. Opmerkelijk daarbij was, dat het verzet in de Senaat onder meer werd gesteund door leden van het CDA, hoewel het wetsontwerp nota bene was (mede) ingediend door een uit deze partij afkomstige minister. Dat het wetsontwerp op moeilijkheden in de Eerste Kamer stuitte, kon reeds worden geconstateerd na lezing van het Voorlopig Verslag van de Vaste Commissie voor Justitie van 8 mei 1995. De regering reageerde door Memorie van Antwoord d.d. 6 oktober 1995. Een Nader Voorlopig Verslag volgde op 15 november 1995. De besluitvorming omtrent het wetsvoorstel werd overigens bemoeilijkt door de relatie van dit ontwerp met twee later ingediende ontwerpen, te weten ontwerp 23 594 (de zogenaamde tweede tranche Wijziging Rijkswet Nederlanderschap) en wetsontwerp 24 152, waarin de goedkeuring van het Tweede Protocol van wijziging (d.d. 2 februari 1993) van het Verdrag van Straatsburg betreffende beperking van gevallen van meervoudige nationaliteit en betreffende militaire verplichtingen in geval van meervoudige nationaliteit van 1963 werd voorgesteld.¹²

Het laatstvermelde ontwerp is inmiddels aangenomen. De Tweede Kamer ging op 23 februari 1996 accoord met de voorgenomen ratificatie van het Wijzigingsprotocol, de Eerste Kamer gaf zijn fiat op 14 mei 1996. De goedkeuringwet d.d. 15 mei 1996 verscheen in Stb. 281. Het Protocol werd vervolgens op 19 juli 1996 door het Koninkrijk der Nederlanden geratificeerd en trad op 20 augustus 1996 in werking.

Het thans door Nederland geratificeerde Wijzigingsprotocol heeft een nauwe relatie met de afstandsproblematiek. Volgens art. 1 van het Verdrag van Straatsburg 1963 bewerkstelligt vrijwillige verwerving van de nationaliteit van een partij bij

dit verdrag, dat de oorspronkelijke nationaliteit wordt verloren. Het Wijzigingsprotocol staat toe, dat op dat beginsel uitzonderingen worden gemaakt, indien de naturalisandus tot bepaalde categorieën behoort. Vrijwillige verwerving van de nationaliteit van een andere partij bij het Verdrag zou dan niet meer verlies van de oorspronkelijke nationaliteit hoeven mee te brengen. Het gaat in het Protocol om de volgende groepen:

- a) personen die de nationaliteit willen verwerven van het land waarin ze zijn geboren en verblijven, of hun gewone verblijf hebben gehad gedurende een tijdvak dat aanvangt voor de leeftijd van 18 jaar (met andere woorden: migrantenkinderen);
- b) personen, die de nationaliteit van hun echtgenoot willen verwerven;
- c) minderjarige kinderen uit qua nationaliteit gemengde relaties, die de nationaliteit van een van hun ouders willen verwerven.

Het Protocol zegt niet uitdrukkelijk, dat de naturaliserende staat in zo'n geval geen afstandseis mag stellen. Het moge echter duidelijk zijn dat het stellen van een dergelijke eis haaks zou staan op doel en strekking van het Wijzigingsprotocol, namelijk het in deze gevallen accepteren van door naturalisatie geschapen bipatridie. Ondanks het feit, dat de Eerste Kamer groen licht gaf voor het ratificeren van het Wijzigingsprotocol, bleek het toch zo te zijn dat een meerderheid van deze Kamer dwars zou gaan liggen bij het door de Tweede Kamer al geaccordeerde drastisch reduceren van de afstandseis, hoezeer zulks ook een logische volgende stap zou zijn.

Op weg naar een nieuwe afstands-circulaire

Gezien het verzet in de Eerste Kamer besloot de staatssecretaris op 5 november 1996 uiteindelijk om aan te kondigen, dat zij de afstandseis opnieuw in de departementale naturalisatiepraktijk zou gaan implementeren.¹³ Gezien de houding van de Eerste Kamer kon volgens haar de opwens van de Tweede Kamer ontstane praeter-legem-praktijk niet worden gecontinueerd. Zij gaf derhalve aan haar ambtenaren de opdracht om een nieuwe circulaire te concipiëren, waarin de afstandseis opnieuw gestalte zou worden gegeven. Gezien de voorgeschiedenis gaf de vaste commissie voor Justitie van de Tweede Kamer te kennen het op prijs te stellen om kennis te nemen van de concept-circulaire alvorens deze aan de uitvoerende autoriteiten wordt gezonden. Dit concept bereikte de Vaste Kamer Commissie in december 1996. Over de inhoud van de circulaire zal de bedoelde commissie naar het zich laat aanzien op 12 maart a.s. met de staatssecretaris van gedachten wisselen. Kernvraag is uiteraard, in welke gevallen in redelijkheid niet van de betrokkene kan worden geëist, dat afstand wordt gedaan van de oude nationaliteit. Het is op zijn plaats aan de te formuleren uitzonderingen enkele opmerkingen te wijden.

In de eerste plaats ligt het voor de hand om de voor 1992 gehanteerde uitzonderingscategorieën weer opnieuw als uitzonderingen aan te geven.

Van vluchtelingen en andere personen, die om begrijpelijke redenen geen contact willen opnemen met de autoriteiten van hun staat van herkomst mag mijns inziens derhalve ook in de toekomst geen afstand worden geëist. Het stellen van een afstandseis aan vluchtelingen staat trouwens ook op gespannen voet met art. 34 Verdrag betreffende de status van vluchtelingen (Genève 28 juli 1951), dat nu juist beoogt om de naturalisatie van vluchtelingen te bevorderen. Overigens beseffen men, dat vluchtelingen – hoe dan ook – gedurende hun gehele leven tussen twee culturen zullen inhangen: het land waaruit zij moesten vluchten en het land dat hen gastvrij ontving. Indien de politieke situatie in het land van herkomst verandert, is niet uit te sluiten dat zij zich toch weer in dat land willen vestigen. Die mogelijkheid te blokkeren door afstand van de oorspronkelijke nationaliteit te eisen, getuigt van weinig respect voor de moeilijke situatie waarin vluchtelingen zich bevinden en is niet realistisch. Opgemerkt dient tevens, dat de mogelijkheden tot remigratie naar het land van oorsprong voor vele vluchtelingen pas na decennia ontstaan. De recente ervaringen met de gebeurtenissen in Oost-Europa en de daardoor op gang gekomen bescheiden remigratiestroom illustreert dat. Verder ligt het voor de hand om in de circulaire aan te geven, dat de afstandseis niet wordt gesteld indien het doen van afstand niet mogelijk is. Het heeft immers geen enkele zin om het onmogelijke te eisen.

Ook in geval van niet onaanzienlijk financieel nadeel voor betrokkene zou van de afstandseis moeten worden afgezien. Daarvan is in elk geval sprake, indien door het doen van afstand eigendom wordt verloren of erfrechtelijke aanspraken teloor gaan. Het zou overigens in strijd zijn met de Nederlandse koopmansgeest, indien we van personen die Nederlander willen worden grote financiële offers eisen. Van aspirant Nederlanders kan men geen on-Nederlandse daden verlangen. Financieel nadeel treedt ook op, waar het land van oorsprong het betalen van grote sommen geld eist alvorens het verlies van de nationaliteit te effectueren. Ook in die gevallen ligt een ontheffing van de afstandseis voor de hand. Dit spoort overigens met de bepaling van art. 13 Draft European Convention on Nationality van de Raad van Europa, die waarschijnlijk nog de eerste helft van dit jaar in Straatsburg ter ondertekening wordt opengesteld. In dat artikel wordt onder meer bepaald, dat elke verdragsluitende staat erop toeziet, dat de tarieven voor onder meer verlies van de nationaliteit niet onredelijk zijn. Deze zeer voor de hand liggende gedachte dient consequenties voor de afstandseis te hebben. Indien de staat van oorsprong onredelijk hoge tarieven voor het doen van afstand kent, mag niet worden verlangd

dat men koste wat het kost afstand doet. Zulks toch te eisen zou bovendien een verkapte verhoging van de eigen kosten voor naturalisatie zijn, zij het dat een gedeelte van het geld dat de naturalisandus op tafel moeten leggen in de zakken van vreemde autoriteiten verdwijnt.

Een ander 'nadeel' dat mijns inziens niet van een naturalisandus kan worden verlangd, is het doen van militaire dienst in de staat van herkomst teneinde afstand van de nationaliteit van die staat te kunnen doen. Een aantal landen staat immers aan jonge mannen uitsluitend toe om afstand te doen van de desbetreffende nationaliteit, nadat men zijn militaire dienstplicht heeft vervuld. In de eerste plaats beseffen men, dat het verrichten van een dergelijke dienstplicht in financieel opzicht onaantrekkelijk is. De desbetreffende tijd kan men immers niet voor andere financieel aantrekkelijke werkzaamheden benutten. Maar er is nog een ander en meer overtuigend tegenargument: het is nogal absurd om van een persoon die een zekere loyaliteitsband met ons land wenst aan te gaan te eisen, dat hij – teneinde deze band te mogen aangaan – daden verricht die een bijzondere loyaliteit ten opzichte van een andere staat impliceren. Deze eis te stellen zou het eisen van schizofreen gedrag impliceren. Geen redelijke autoriteit kan zo iets voor zijn rekening nemen.

De tot nog toe vermelde uitzonderingscategorieën zijn in feite dezelfde als die kort voor 1992 werden gehanteerd. Na de ratificatie van het Wijzigingsprotocol van het Verdrag van Straatsburg dienen daaraan de doelgroepen van dat Protocol worden toegevoegd. De op het Protocol geïnspireerde uitzonderingscategorieën dienen mijns inziens ruim te worden geformuleerd. Van de afstandseis dient niet slechts te worden afgezien, indien de naturalisandus de nationaliteit heeft van een staat die het Wijzigingsprotocol eveneens heeft geratificeerd, maar in alle gevallen waarin de verzoeker tot één van de in het Protocol vermelde groepen behoort. De gedachte die aan het Protocol ten grondslag ligt is immers, dat bij al die groepen moet worden geaccepteerd dat het om personen gaat die tussen twee staten inhangen. Hen te dwingen één band door te snijden teneinde een ander te kunnen vastbinden is niet realistisch.

Al brainstormend kwam ik tot het verdedigen van de zoëven vermelde uitzonderingscategorieën.¹⁴ Ik sluit niet uit, dat er nog meer bijzondere gevallen zijn. De mogelijkheid om in onvoorziene omstandigheden toch af te wijken van de afstandseis, zou derhalve in de circulaire moeten worden open gehouden.

Overigens is het op zijn plaats om de nieuwe circulaire niet toe te passen op reeds ingediende naturalisatieverzoeken.¹⁵ Een dergelijke wens ligt in het perspectief van de door de circulaire van 1991 opgewekte verwachtingen voor de hand. Ik zou daaraan echter nog een wens willen toevoegen.

Naturalisatieverzoeken plegen niet bij een eerste bezoek aan een gemeentehuis te worden ingediend. Men meldt zich voor informatie over naturalisatiemogelijkheden, maakt een afspraak voor nadere inlichtingen en dient nogal wat paperassen te verzamelen alvorens de noodzakelijke bijlagen bij een naturalisatieverzoek kunnen worden gevoegd. Al met al verloopt er nogal wat tijd tussen het eerste melden van de naturalisatiewil en het uiteindelijke indienen van het naturalisatieverzoek. Het is derhalve wenselijk, dat de oude praktijk van het niet stellen van de afstandseis nog wordt toegepast op verzoeken waar het eerste contact ter fine van naturalisatie dateert van voor inwerkingtreding van de nieuwe circulaire.¹⁶

Tenslotte een ceterum censeo

Na het voorgaande wil ik uitdrukkelijk onderstrepen, dat ik betreur dat de afstandseis nieuw leven wordt ingeblazen. Ik sta nog steeds achter de door mij in het verleden gehanteerde argumenten voor afschaffing van de afstandseis en hoop derhalve dat het tij weer zal keren.¹⁷ Gezien het feit, dat de staatssecretaris echter meent zich neer te moeten leggen bij de politieke realiteit dat een meerderheid in de Eerste Kamer voor het afschaffen van de afstandseis niet kan worden gehaald, leek het mij dienstig om mee te denken over de uitzonderingen die op het stellen van de afstandseis zouden moeten worden gemaakt, als men deze eis opnieuw wil gaan afdwingen.

Mij moet echter nog het volgende van het hart. De afstandseis is ingegeven door de wens, dat de nationaliteit idealiter – uitzonderingen daargelaten – een persoon aan één natie bindt. Dubbele loyaliteit wordt door voorstanders van de afstandseis suspect gevonden. Mijns inziens is deze visie in een zich integrerend Europa en een wereld die meer en meer tot een 'global village' wordt anachronistisch. De natie-staat heeft in het verleden voor veel ellende gezorgd. Het onderstrepen van de wenselijkheid van een enkelvoudige nationaliteit is daaraan zeker debet geweest.

Verbazing wekt tenslotte, dat de herbeadaming van de afstandseis gebeurt in een tijd, waarin de behandeling van naturalisatieverzoeken wordt gedecentraliseerd. Of een verzoeker behoort tot categorieën waarvoor de afstandseis niet kan worden gesteld, zal moeten worden beoordeeld op decentraal niveau. Het rondzenden van een ingewikkelde afstandseiscirculaire zal de verwerkingstijd van naturalisatieverzoeken op decentraal niveau zonder enige twijfel nadelig beïnvloeden. Zulks zal budgettaire gevolgen hebben. Tijd is immers geld. Het is spijtig voor een dergelijke *Prinzipienreiterei* geld te moeten reserveren. Betere bestedingen liggen overal voor het grijpen.

Tenslotte kan men zich afvragen, of het toepassen van een eis met zoveel ingewikkelde maar noodzakelijke uitzonderin-

gen in redelijkheid van de uitvoerende ambtenaren in de naturalisatiepraktijk kan worden verlangd.

Prof. mr Gerard-René de Groot
Hoogleraar rechtsvergelijking en internationaal privaatrecht aan de Universiteit Maastricht

1. Zie voor een overzicht van de destijds gehanteerde argumenten de losbladige editie Personen- en Familierecht, onderdeel Nationaliteit, Kluwer, Deventer, aant. 2 op art. 9.
2. Zie editie Schuurman en Jordens, deel 209, *Nationaliteitswetgeving*, p. 88.
3. F.Th. Zilverentant, 'Twee jaar Wet op het Nederlandschap', *Migrantenrecht* 1987, p. 176. De auteur was op dat moment het hoofd van de Afdeling nationaliteit en burgerlijke staat van het ministerie van Justitie.
4. Vgl. ook *Nationaliteitswetgeving*, p. G 45.
5. Zie G.R. de Groot, *Staatsangehörigkeitsrecht im Wandel*, Köln 1989, p. 260-263; H.U. Jessurun d'Oliveira, 'Het "meerdere"', een regeringsnotitie over meervoudige nationaliteit', *Nederlands Juristenblad* 1991, p. 1734-1741; Interview door L. Jordens-Cotran met G.R. de Groot, 'Dubbele nationaliteit en naturalisatie', *Migrantenrecht* 1991, p. 73-75; L. Jordens-Cotran, 'De afstandseis bij naturalisatie: een steeds terugkerende discussie', *Migrantenrecht* 1990, p. 87-88; K. van Tuinen, 'Meervoudige nationaliteit: de stand van zaken', *Burgerzaken* 1991, p. 243-245; Stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland, *Dubbele nationaliteit ook voor Turkse immigranten*, mei 1990. Zie voorts ook 'Immigratiebeleid en sociale integratie van immigranten in de Europese Gemeenschap', deskundigenrapport, opgesteld op verzoek van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, p. 79-84, ook weergegeven door K. van Tuinen, *Burgerzaken* 1991, p. 289-290.
6. Zie kamerstuk 21 427, nr. 3 (Verslag bijzondere commissie staatkundige, bestuurlijke en staatsrechtelijke vernieuwing), p. 30-31; UCV 48 d.d. 17 september 1990; kamerstuk 21 472, nr. 8 (motie Apostolou en Van Es; aangehouden op 23 oktober 1990).
7. Zie over deze ontwikkelingen K. van Tuinen, 'Meervoudige nationaliteit: de stand van zaken', *Burgerzaken* 1991, p. 243-245.
8. Kamerstuk 21 971, nr. 29. Zie ook editie Schuurman en Jordens, deel 209, p. 102.
9. *Migrantenrecht* 1992, nr. 2/3, p. 62-63.
10. Zie daarover G.R. de Groot, 'Nationaliteitsrechtelijke actualiteiten', *Tijdschrift voor Antilliaans Recht Justitia* 1993, p. 194-201.
11. Wetsontwerp 23 029 (R 1461), in de literatuur vaak aangeduid als Wetsontwerp Wijziging Rijkswet Nederlanderschap: eerste tranche.
12. Gezien de relatie tussen de drie wetsontwerpen werd ook een speciaal overleg gevoerd met de Tweede Kamer, waarvan het verslag werd vastgesteld op 1 november 1995.
13. Brief van de staatssecretaris van Justitie aan de voorzitter van de Tweede Kamer. Kamerstuk 23 594 (R 1496) en 23 029 (R 1461), nr. 30; ook afgedrukt in *Migrantenrecht* 1997, nr. 1, p. 18-19.
14. Daarbij trouwens zwaar geïnspireerd door de hierop betrekking hebbende passages uit de reeds vermelde brief van de staatssecretaris van 5 november 1996.
15. Daarover Hamied Ahmad Ali, *Migrantenrecht* 1997, nr. 1, p. 18.
16. Praktischer is het wellicht om de suggestie van Ahmad Ali, t.a.p., te volgen en een overgangperiode van tenminste drie maanden aan te houden.
17. Zie onder meer de boven in noot 5 en 10 vermelde publicaties.

RECHTSPRAAK

De in deze rubriek opgenomen rechtspraak is volledig gepubliceerd in het Katern voor de Rechtspraak. Deze is tevens te raadplegen in de juridische databank Migrantenrecht. De 'flitsen' die zijn opgenomen in het Katern voor de Rechtspraak treft u niet aan in deze rubriek.

Databankspreekuur (alleen voor abonnees met volledig abonnement):

mr Otte Boom (OB)
maandag t/m donderdag 10.00-12.00 uur
telefoon: (030) 297 43 21
fax: (030) 296 00 50

Adviespreekuur:

team Juridische Zaken Forum
maandag t/m donderdag 10.00-12.00 uur
telefoon: (030) 297 42 30 (direct)
(030) 297 43 21 (algemeen)
fax: (030) 296 00 50

MR 1997, 35

Europees Hof Rechten van de Mens
28 november 1996
no. 73/1995/579/665
databanknr. 97-021

Klacht bij Europees Hof: geen schending van art. 8 Evrm. Weigering gezinshereniging van minderjarige zoon bij een tot Nederlandse genaturaliseerde Marokkaan (zaak Ahmut).

(1) Tussen vader en kind bestaat 'family life' (8 Evrm). (2) Zowel bij de beoordeling van de vraag of de inmenging gerechtvaardigd is als bij de beoordeling van de vraag of uit het recht op eerbiediging van het familie- of gezinsleven een positieve verplichting voortvloeit, gaat het om een 'fair balance' tussen de belangen van het individu en die van de staat. (3) In casu gaat het om de vraag of de Nederlandse Staat de plicht had om het verblijf van zoon bij zijn vader toe te staan, teneinde hen in staat te stellen hun familie- of gezinsleven in Nederland uit te oefenen. Daarom dient te worden onderzocht of de Nederlandse Staat heeft verzuimd een positieve verplichting na te komen. (4) Op grond van de feiten van de zaak dient de reikwijdte van de positieve verplichtingen te worden vastgesteld. In casu geen sprake